

CZU 027.022:004.8=135.1

CULTURA INFORMAȚIEI ȘI DEZINFORMAREA ÎN EPOCA INTELIGENȚEI ARTIFICIALE. ROLUL BIBLIOTECILOR PUBLICE

*Nelly ȚURCAN, dr. hab., prof. univ.
Universitatea de Stat din Moldova
tsurcannell@gmail.com*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8475-0770>

Rezumat: Studiul analizează rolul bibliotecilor publice în formarea culturii informației într-un ecosistem informațional transformat de inteligența artificială (IA). Sunt examinate mecanismele prin care aceasta amplifică dezinformarea, respectiv producerea de conținut sintetic, tendința modelelor generative de a genera informații false și medierea algoritmică opacă, precum și presiunea pe care o exercită asupra criteriilor clasice de evaluare a informației. Se argumentează că răspunsul nu constă în adăugarea unei competențe distincte, ci în extinderea culturii informației, de la evaluarea sursei către interpretarea critică a rezultatelor generate de inteligența artificială, a etichetelor și a indiciilor de proveniență. Sunt analizate limitele soluțiilor de etichetare, necesare, dar insuficiente, și este delimitat rolul bibliotecii publice, articulat pe medierea, formarea și echitatea de acces. Demersul este pus în relație cu cadrul de politici din Republica Moldova, identificând formarea bibliotecarilor drept condiția critică a transformării mandatului asumat în practică.

Cuvinte-cheie: cultura informației, dezinformare, inteligență artificială, conținut generat de IA, etichetarea conținutului, biblioteci publice, alfabetizare informațională și media.

Abstract: The study examines the role of public libraries in fostering information literacy within an information ecosystem transformed by artificial intelligence (AI). It explores the mechanisms through which AI amplifies disinformation, including the production of synthetic content, the tendency of generative models to generate false information, and opaque algorithmic mediation, as well as the pressure these developments place on traditional criteria for evaluating information. The study argues that the appropriate response does not consist in adding a separate competency, but rather in expanding the scope of information literacy – from source evaluation to the

critical interpretation of AI-generated outputs, labels, and provenance indicators. It also examines the limitations of labelling solutions, which are necessary but insufficient, and defines the role of public libraries in terms of mediation, education, and equitable access. The analysis is situated within the policy framework of the Republic of Moldova, identifying librarian training as the critical condition for translating the assumed mandate into practice.

Keywords: information literacy, disinformation, artificial intelligence, AI-generated content, content labelling, public libraries, media and information literacy.

Introducere

Inteligența artificială a transformat profund ecosistemul informațional, iar una dintre consecințe pentru viața publică este amplificarea dezinformării. Capacitatea modelelor generative de a produce text, imagini, sunet și video sintetice, inclusiv falsuri hiperrealiste, a coborât pragul de acces la fabricarea manipulării și a estompat distincția dintre real și artificial. Pentru claritate, este necesar de a distinge între informarea eronată, ca răspândire

Riscul specific epocii generative este ceea ce s-ar putea numi o „încredere fără înțelegere”, în sensul că prioritatea acordată fluenței în utilizarea instrumentelor, în absența unui fundament de evaluare critică, lasă utilizatorul vulnerabil la o „elocvență algoritmică” ce se poate substitui adevărului.

neintenționată a unor informații false, și dezinformare, definită de Comisia Europeană drept „o serie de informații al căror caracter fals sau înșelător poate fi verificat, care sunt create, prezentate și diseminate pentru a obține un câștig economic sau pentru a induce publicul în eroare în mod deliberat și care pot provoca un prejudiciu public” [12]. În literatura de specialitate, mediul în care aceasta prosperă este descris drept

o „sferă publică iliberală”, în care încrederea în informația fiabilă se erodează, iar polarizarea se adâncește [4, p. 5].

În acest context, cultura informației încetează să fie o competență opțională și devine o condiție a participării civice responsabile. Riscul specific epocii generative este ceea ce s-ar putea numi o „încredere fără înțelegere” [20, p. 1], în sensul că prioritatea acordată fluenței în utilizarea instrumentelor, în absența unui fundament de evaluare critică, lasă utilizatorul vulnerabil la o „elocvență algoritmică” ce se poate substitui adevărului [20, p. 2]. Instituția cel mai bine plasată pentru a forma acest discernământ la scara comunității este biblioteca publică, reconfigurată în literatura recentă din depozit de documente în actor-cheie al combaterii

dezinformării și promotor al „igienii informaționale” [17, p. 90], o abordare integrată care reunește cultura informației, reziliența digitală și gândirea critică [17; 37].

Pornind de la aceste premise, studiul de față își propune să răspundă la întrebarea cum poate biblioteca publică, prin formarea culturii informației, să consolideze reziliența comunității în fața dezinformării potențate de inteligența artificială. Teza pe care o susține lucrarea este că răspunsul nu constă în adăugarea unei competențe absolut noi, ci în extinderea culturii informației (de la evaluarea sursei către interpretarea critică a rezultatelor generate de inteligența artificială, a etichetelor și a indiciilor de proveniență) și, corelativ, în extinderea rolului bibliotecii publice de la asigurarea accesului la formarea discernământului. Abordarea este teoretico-analitică, fără colectare de date empirice noi, și îmbină literatura internațională de biblioteconomie și știința informării cu cadrul de politici din Republica Moldova.

Cultura informației. Cadru conceptual

Termenul *cultura informației* desemnează, în tradiția biblioteconomică, echivalentul românesc al conceptului de *information literacy*. Formularea de referință aparține Comitetului Prezidențial pentru Cultura Informației al Asociației Bibliotecarilor Americani (ALA), potrivit căruia o persoană competentă informațional este capabilă să recunoască momentul în care are nevoie de informație și să o localizeze, evalueze și utilizeze în mod eficient [1]. ALA, de asemenea, leagă cultura informației de învățarea pe tot parcursul vieții, persoanele competente informațional fiind cele care au învățat cum să învețe [1]. În spațiul românesc, conceptul a fost sistematizat, între altele, în lucrări de referință dedicate formării utilizatorului [32]. În aceeași tradiție, evaluarea informațiilor și gândirea critică sunt tratate drept abilități definitorii ale culturii informației [16]. În Republica Moldova, comunitatea bibliotecară a preluat cadrul internațional prin traducerea în limba română a liniilor directoare ale IFLA *Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning* [26].

Înțelegerea culturii informației a evoluat de la un set de competențe procedurale către un cadru conceptual. Trecerea este marcată de adoptarea, de către Asociația Bibliotecilor Universitare și de Cercetare, a documentului *Framework for Information Literacy for Higher Education*, care înlocuiește standardele din 2000 și

organizează cultura informației în jurul unor concepte-prag interconectate, nu al unei liste prescriptive de deprinderi [2]. *Cadrul de referință privind alfabetizarea informațională în învățământul superior* se află, din 2026, într-un proces de revizuire, un prim proiect fiind supus consultării comunitare, între motive numărându-se emergența inteligenței artificiale generative, însă proiectul păstrează cele șase concepte-prag și integrează inteligența artificială în interiorul lor, tratând-o ca pe o extindere a conceptelor tradiționale de autoritate, cercetare și publicare, nu ca pe o structură nouă [3]. Două dintre aceste concepte sunt direct relevante pentru problema dezinformării, și anume ideea că autoritatea unei surse este construită și dependentă de context și cea că informația se produce printr-un proces și are o valoare. Ele deplasează accentul de la simpla regăsire a informației către interogarea originii, a intenției și a procesului de producere a acesteia, exact tipul de discernământ pe care conținutul generat de inteligența artificială îl solicită astăzi.

Sub presiunea unui mediu informațional în care conținutul mediatic și cel documentar se întrepătrund, cultura informației a fost reunită cu educația media într-un concept integrator, *media and information literacy (MIL)*, numit în documentele de politici din Republica Moldova *alfabetizarea informațională și media (AIM)*. Curriculumul UNESCO de referință definește această competență integrată drept un ansamblu de capacități care permit oamenilor să valorifice avantajele și să reducă la minimum riscurile mediului informațional și comunicațional [19]. Semnificativ pentru tema de față, același document leagă explicit cultura informației și media de probleme emergente precum inteligența artificială și creșterea exponențială a dezinformării [19]. Puntea terminologică este importantă, întrucât ceea ce tradiția biblioteconomică numește cultura informației și ceea ce cadrul UNESCO și politicile naționale numesc MIL sau AIM desemnează, în esență, același nucleu de competențe (recunoașterea nevoii de informație, accesul, evaluarea critică și utilizarea etică), abordat din perspective instituționale complementare.

Cultura informației nu este doar o competență individuală, ci și o responsabilitate instituțională, iar biblioteca îi este actor central. Curriculumul UNESCO încadrează bibliotecile, arhivele și muzeele printre furnizorii de conținut care deschid oportunități de învățare pe tot parcursul vieții, dar care se confruntă totodată

cu provocări precum dezinformarea și discursul instigator la ură [19, p. V]. Această dublă poziționare, de furnizor de acces și formator de competențe, este proprie mai ales bibliotecii publice, singura instituție de cultură cu acoperire comunitară largă, adresată tuturor categoriilor de vârstă și tuturor mediilor sociale. În modelul internațional, formarea culturii informației este parte integrantă a misiunii bibliotecii, legată nemijlocit de învățarea permanentă și de participarea informată la viața comunității [26]. Din acest cadru conceptual decurge întrebarea practică a modului în care biblioteca publică poate transforma acest mandat în programe și instrumente concrete de reziliență a comunității în fața dezinformării intensificate de inteligența artificială.

Dezinformarea în epoca inteligenței artificiale.

Forme și mecanisme noi

Dezinformarea nu este un fenomen nou, însă inteligența artificială îi modifică amploarea, viteza și verosimilitatea, ridicând provocări inedite pentru cultura informației. Distincția dintre dezinformare și informarea eronată

[12] rămâne reperul de la care pot fi analizate mecanismele prin care inteligența artificială transformă fenomenul. Delimitarea dintre dezinformare, informare eronată și propagandă digitală este sistematizată, în literatura românească de specialitate, de Robert Coravu [16]. Terenul pe care dezinformarea prosperă este descris în literatura recentă drept o „sferă publică iliberală”, în care cetățenii nu mai caută

informație fiabilă pentru a acționa în cunoștință de cauză, ci un discurs care le confirmă apartenența la un grup, cu efectul unei polarizări sporite [9, p. 2]. În acest context, inteligența artificială nu creează dezinformarea, dar îi amplifică decisiv mecanismele.

Prima schimbare majoră este economică și cantitativă. Modelele generative permit producerea de text, imagini, sunet și video sintetice, inclusiv falsuri hiperrealiste de tip deepfake, rapid, ieftin și la scară, coborând drastic pragul de acces la fabricarea manipulării. Consecința nu este doar un volum mai mare de conținut fals, ci și dificultatea de a-l distinge de cel autentic. Cercetarea

Modelele generative permit producerea de text, imagini, sunet și video sintetice, inclusiv falsuri hiperrealiste de tip deepfake, rapid, ieftin și la scară, coborând drastic pragul de acces la fabricarea manipulării. Consecința nu este doar un volum mai mare de conținut fals, ci și dificultatea de a-l distinge de cel autentic.

privind detectarea textului generat de inteligența artificială arată că instrumentele automate pot fi evitate prin reformulare, iar text scris de om poate fi, la rândul lui, semnalat eronat ca artificial [35]. Dovada empirică a acestei confuzii perceptive este ilustrativă. Într-un program pilot desfășurat în context școlar, majoritatea elevilor au perceput drept autentică o imagine generată de inteligența artificială, iar capacitatea lor inițială de a identifica dezinformarea istorică s-a dovedit foarte scăzută [25].

A doua schimbare ține de natura însăși a conținutului generativ. Modelele lingvistice produc enunțuri fluente și plauzibile pe baza unor regularități statistice, dar pot „fabula”, adică genera afirmații false prezentate cu aceeași aparență de autoritate ca și cele corecte. Această tendință, alături de părtinirea algoritmică, este descrisă drept o dublă vulnerabilitate care, în esență, reprezintă o eroare de integritate a informației [20, p. 2]. Riscul specific pentru utilizator este că elocvența algoritmică se poate substitui adevărului, întrucât, pentru cine nu dispune de o cultură a informației solidă, coerența formală a răspunsului mașinii poate fi confundată cu validitatea lui [20, p. 2].

A treia schimbare privește infrastructura de distribuție. Sistemele algoritmice care ordonează și recomandă conținutul pe marile platforme sunt adesea opace, veritabile „cutii negre” [8, p. 190] ale căror mecanisme interne rămân imposibil de examinat, și pot amplifica atât dezinformarea, cât și părtinirile prezente în datele de antrenament, practicile de muncă neetice și rolul abuziv

Riscul specific pentru utilizator este că elocvența algoritmică se poate substitui adevărului, întrucât, pentru cine nu dispune de o cultură a informației solidă, coerența formală a răspunsului mașinii poate fi confundată cu validitatea lui.	al brokerilor de date [8, p. 192]. Aceste sisteme modelează, în mod invizibil, ceea ce ajunge la utilizator, fără ca acesta să conștientizeze criteriile de selecție. Tocmai de aceea, literatura de specialitate argumentează că nici cultura informației, nici competențele digitale clasice nu mai sunt suficiente prin ele însele și că este nevoie de o alfabetizare algoritmică, definită drept capacitatea de a înțelege algoritmi și influența lor, de a le recunoaște utilizarea în sisteme și de a le evalua efectele, poziționând individul ca agent activ, nu ca receptor pasiv al deciziilor algoritmice [33, p. 4].
---	--

Efectul cumulat al acestor mecanisme este o erodare a reperelor clasice de credibilitate. Indiciile pe care se baza evaluarea

tradițională a surselor, precum identitatea autorului, autenticitatea vizuală sau proveniența, își pierd fiabilitatea atunci când conținutul poate fi fabricat convingător și distribuit prin sisteme opace. Răspunsul nu constă în abandonarea culturii informației, ci în extinderea ei, întrucât competențele emergente, precum alfabetizarea algoritmică și evaluarea rezultatelor generate de inteligența artificială, devin utile doar dacă rămân ancorate în nucleul epistemic al culturii informației, respectiv în deprinderea de a pune întrebări, de a localiza, evalua și sintetiza informația [20; 33]. Un semnal încurajator oferă rezultatele studiului *Fake news and information literacy: The case of the "Secret School" in an educational context*, care arată că, după o scurtă intervenție ghidată de bibliotecar, elevii au demonstrat o conștientizare vizibil mai bună a tacticilor de dezinformare și o abordare mai critică a surselor [25].

Provocări pentru evaluarea informației

Mecanismele prin care inteligența artificială amplifică dezinformarea pun sub presiune însuși nucleul practic al culturii informației, și anume evaluarea credibilității unei surse. Criteriile consacrate rămân valide ca principiu, dar aplicarea lor devine mai dificilă, iar soluțiile tehnologice propuse pentru a le sprijini au limite pe care utilizatorul trebuie să le înțeleagă.

Modelele consacrate de cultura informației au structurat evaluarea în jurul unor criterii precum autoritatea, actualitatea, obiectivitatea și acoperirea, iar cadrul ACRL a reformulat una dintre aceste idei sub forma conceptului potrivit căruia autoritatea este construită și dependentă de context [2; 3]. În lucrarea *Evaluarea informațiilor din mediul online: nu crede și cercetează*, calitatea informației se delimitează pe mai multe dimensiuni, precum relevanța, credibilitatea, fiabilitatea și încrederea, a căror apreciere revine utilizatorului, iar procesul de evaluare are, prin însăși natura lui, limite ce țin de evaluator, de context și de tipul informației [16]. Problema epocii generative este că mai mulți dintre indicii pe care se sprijineau aceste criterii pot fi fabricate convingător, precum identitatea unui autor, autenticitatea unei fotografii sau chiar aparența unei surse instituționale. Când conținutul poate fi produs sintetic și distribuit prin sisteme algoritmice opace, verificarea bazată doar pe aparența sursei nu mai oferă garanții. Se impune, prin urmare, o deplasare de la evaluarea aparenței către interogarea provenienței și a procesului de producere a informației.

Un răspuns instituțional și tehnologic la această criză a reperelor este etichetarea și marcarea conținutului generat de inteligența artificială. La nivel european, Regulamentul (UE) 2024/1689 impune, prin articolul 50, obligații de transparență care includ marcarea conținutului sintetic într-un format prelucrabil automat și divulgarea deepfake-urilor și a textelor de interes public generate de inteligența artificială [31], iar Comisia Europeană a facilitat un cod de practici care promovează o abordare pe mai multe straturi, bazată pe metadate de proveniență, filigranare imperceptibilă și înregistrarea generării [13]. În cadrul aceluiași cod, Uniunea Europeană a pus la dispoziție un set oficial de pictograme pentru marcarea vizibilă a conținutului generat sau modificat cu inteligența artificială, a căror utilizare este însă opțională și nu atestă, prin ea însăși, conformitatea [14]. În paralel, standarde de proveniență precum C2PA [11] înregistrează istoricul unei resurse.

Pentru cultura informației este esențial ce anume garantează și ce nu garantează aceste mecanisme. Proveniența certifică istoricul unui fișier, nu veridicitatea lui, întrucât o acreditare validă atestă că o afirmație a fost făcută și semnată, nu că este adevărată, iar documentația standardului precizează explicit că nu emite judecăți privind „adevărul” datelor și nu constituie un remediu universal împotriva dezinformării, ci un instrument complementar culturii informației și verificării faptelor [11]. Analiza independentă de securitate a standardului confirmă distincția, arătând că proveniența descrie istoricul, nu autenticitatea, iar bazarea prematură pe astfel de semnale poate întări o încredere nemeritată [18]. La aceasta se adaugă două fragilități practice. Absența unei etichete nu dovedește nimic, întrucât marcarea este adesea voluntară, iar metadatele se pot pierde la redistribuire. În plus, semnalele pot fi eliminate sau evitate. Eticheta este, așadar, un ajutor real, dar parțial, necesar, însă insuficient pentru a stabili încrederea.

Limita cea mai relevantă pentru formarea utilizatorului nu este tehnică, ci cognitivă. Dacă eticheta este citită ca o „ștampilă de adevăr”, ea poate produce o falsă siguranță. Cercetarea experimentală privind avertismentele aplicate știrilor false a documentat un efect de adevăr implicit (*implied truth effect*) [30, p. 4945], potrivit căruia atașarea de avertismente doar unei părți a conținutului fals determină ca informațiile neetichetate să fie percepute drept validate și, prin urmare, mai credibile [30]. Transpus la etichetarea

conținutului generat de inteligența artificială, mecanismul sugerează un paradox, întrucât tocmai generalizarea marcării, inclusiv adoptarea unei pictograme oficiale la nivelul Uniunii Europene, poate spori încrederea nejustificată în conținutul care, din diverse motive, rămâne neetichetat. Automatizarea semnalului de credibilitate nu înlocuiește, deci, discernământul, ci îl solicită într-o formă nouă.

Din aceste provocări decurge o redefinire a competenței de evaluare. Ea nu mai poate consta doar în verificarea sursei, ci trebuie să includă interpretarea critică a etichetei și a provenienței, respectiv capacitatea de a ști ce garantează un indiciu de proveniență și ce nu, de a nu confunda absența etichetei cu autenticitatea și de a corela semnalul automat cu celelalte criterii de credibilitate. Această competență se adaugă nucleului culturii informației, fără a-l înlocui, întrucât alfabetizarea algoritmică și evaluarea rezultatelor generate de inteligența artificială devin utile doar ancorate în deprinderea de a pune întrebări, a localiza, evalua și sintetiza informația [20; 33].

Rolul bibliotecii publice. De la acces – la discernământ

Provocările generate de inteligența artificială redefinesc competența de evaluare și, implicit, misiunea instituției chemate să o cultive la scara comunității. Biblioteca publică trece astfel de la rolul istoric de asigurare a accesului la informație către un rol complementar, acela de a forma capacitatea de a discerne calitatea informației într-un mediu saturat de conținut generat de algoritmi.

Percepția tradițională a bibliotecii ca depozit de cărți nu mai cuprinde funcțiile pe care mediul informațional actual le solicită. Literatura recentă reconfigurează biblioteca publică drept actor-cheie în combaterea dezinformării și în consolidarea rezilienței comunitare [37], respectiv drept promotor al „igienii informaționale”, o abordare integrată care reunește cultura informației, conștientizarea riscurilor de securitate și reziliența digitală, pentru a permite cetățenilor să navigheze cu mai multă încredere și discernământ un ecosistem informațional marcat de inteligența artificială [17, p. 91]. În această perspectivă, biblioteca funcționează mai puțin ca furnizor de documente și mai mult ca spațiu de învățare și de exercițiu al gândirii critice.

Biblioteca publică ocupă o poziție instituțională pe care puține alte structuri o dețin, definită de acces liber și echitabil, acoperire

comunitară largă și adresabilitate către toate categoriile de vârstă și toate mediile sociale. Manifestul IFLA-UNESCO privind biblioteca publică o descrie drept o forță vie pentru educație, cultură, incluziune și informație și un agent esențial al dezvoltării durabile [24]. Tocmai această combinație de gratuitate, proximitate și misiune de incluziune face din biblioteca publică locul cel mai potrivit pentru o cultură a informației și media concepută pe tot parcursul vieții și adresată tuturor, iar din bibliotecar – profesionistul cel mai indicat să o transmită comunității sale [9]. Relevanța este cu atât mai mare pentru grupurile vulnerabile, precum persoanele vârstnice, comunitățile din mediul rural sau categoriile cu acces digital limitat, pentru care biblioteca poate fi singurul punct instituțional de sprijin în dezvoltarea acestor competențe.

Rolul bibliotecii publice în cultura informației se poate articula pe trei funcții complementare. Prima este medierea, prin care biblioteca rămâne o sursă de informație de încredere și un reper de credibilitate într-un mediu în care astfel de repere degradează. A doua este formarea, întrucât, prin serviciile de referință și prin programe educaționale și de formare dedicate, biblioteca dezvoltă competențele de evaluare a informației, extinse acum cu dimensiunile noi ale alfabetizării algoritmice și ale interpretării critice a conținutului generat de inteligența artificială [33]. A treia este echitatea de acces, deoarece, prin misiunea sa de incluziune, biblioteca contribuie la reducerea decalajului nu doar în accesul la informație, ci și în accesul la competențele necesare pentru a o folosi în mod critic. Aceste trei funcții transformă un mandat abstract într-o contribuție concretă la reziliența comunității.

Recunoașterea acestui rol nu echivalează, însă, cu exercitarea lui deplină. Cercetarea empirică semnalează un decalaj consecvent între importanța atribuită temei și acțiunile efective. Un studiu asupra bibliotecarilor publici din Portugalia a constatat o bună cunoaștere a subiectului, dar acțiuni încă incipiente de combatere a dezinformării, de unde nevoia presantă de formare ținută și de resurse pedagogice [36]. Un sondaj pe 110 bibliotecari din Spania a arătat, în aceeași direcție, că 64,5% de bibliotecari nu urmaseră o formare specifică în cultura informației și media, iar peste jumătate nu organizaseră nicio activitate de acest fel pentru comunitatea lor, în pofida faptului că trei sferturi cunoșteau instrumente de verificare a faptelor [9, p. 9]. Concluzia practică este limpede, întrucât potențialul bibliotecii publice se realizează doar

cu investiție susținută în formarea bibliotecarilor și în dezvoltarea de resurse adecvate.

Practici și instrumente pentru biblioteca publică

Rolul bibliotecii publice se traduce în practică printr-un set de intervenții concrete, adaptate misiunii și publicului ei. Ele pot fi grupate în cinci direcții, și anume programe de formare pe categorii de public, metode și instrumente de evaluare, formarea bibliotecarilor, parteneriate comunitare și utilizarea responsabilă a inteligenței artificiale în serviciile proprii.

Prima direcție privește conceperea unor programe de cultură a informației și media pe tot parcursul vieții, diferențiate în funcție de public. Poziția bibliotecii publice ca spațiu de învățare în afara educației formale o recomandă drept locul cel mai potrivit pentru o astfel de formare, adresată tuturor cetățenilor și pe termen lung [9]. Diferențierea este esențială. Copiii și adolescenții au nevoie de deprinderi de bază în evaluarea surselor și recunoașterea conținutului manipulat, adulții activi – de competențe aplicate în contexte civice și profesionale, iar persoanele vârstnice și grupurile cu acces digital limitat – de programe specifice, fiind printre categoriile cele mai vulnerabile la dezinformarea generată de inteligența artificială. Un program pilot desfășurat în context educațional, realizat de Konstantinos Kyprianos și colegii, ilustrează eficacitatea acestei abordări, întrucât, după o intervenție structurată, participanții au demonstrat o conștientizare vizibil mai bună a tacticilor de dezinformare și o atitudine mai critică față de surse [25].

A doua direcție privește dotarea utilizatorilor cu metode practice, ușor de aplicat. Modelele operaționale de verificare oferă un cadru accesibil pentru publicul larg. Modelul SIFT, care presupune oprirea (Stop), investigarea sursei (Investigate the source), căutarea unor relații mai bune (Find better coverage) și urmărirea afirmațiilor până la origine (Trace claims), a fost aplicat cu succes în programe de cultura informației conduse de bibliotecari [25]. Alături de acesta, practicile de verificare a surselor și de verificare inversă a imaginilor, precum și resurse consacrate de tipul infograficului IFLA *How to Spot Fake News (Cum să ochești o știre falsă?)* [23], oferă instrumente concrete pe care biblioteca le poate integra în activitățile sale [20]. Un ghid practic în limba română pentru semnalele de avertizare, evaluarea conținutului și a sursei și coroborarea în mai multe surse oferă Robert Coravu

în lucrarea *Evaluarea informațiilor din mediul online: nu crede și cercetează* [16], care dedică un capitol distinct rolului bibliotecilor în evaluarea informațiilor. La aceste metode clasice se adaugă, în epoca generativă, competențe noi, respectiv evaluarea critică a rezultatelor generate de inteligența artificială, inclusiv recunoașterea „halucinațiilor” și a părtinirii, și interpretarea corectă a etichetelor și a indiciilor de proveniență [20; 33].

A treia direcție condiționează reușita tuturor celorlalte. Bibliotecarul nu poate forma competențe pe care nu le stăpânește el însuși, iar cercetarea empirică arată constant un decalaj la acest nivel. Studiul asupra bibliotecarilor portughezi a evidențiat o bună cunoaștere a temei, dar acțiuni încă incipiente și o nevoie presantă de formare ținută și resurse pedagogice [36], iar sondajul pe 110 bibliotecari din Spania a arătat că majoritatea nu urmaseră o formare specifică în cultura informației și media [9]. Aceeași lipsă de pregătire specifică în tehnologiile inteligenței artificiale, în pofida unei bune competențe digitale generale, a fost constatată și în cazul adoptării acestor tehnologii în biblioteci [29]. Formarea continuă a bibliotecarilor, atât în metodele de cultura informației, cât și în înțelegerea mecanismelor inteligenței artificiale, devine, prin urmare, prioritatea de care depinde întregul demers.

A patra direcție pornește de la constatarea că biblioteca nu poate acționa singură. Combaterea dezinformării presupune colaborarea cu ceilalți actori-cheie ai culturii informației și media, precum educatorii, jurnaliștii, organizațiile de verificare a faptelor și familiile [9]. Parteneriatele cu școli, cu organizații civice și cu structuri specializate în educație media permit bibliotecii publice să își multiplice impactul și să integreze în programele proprii resurse și expertiză pe care nu le poate dezvolta izolat. Astfel de colaborări transformă biblioteca într-un nod al unei rețele comunitare de reziliență, nu într-un furnizor izolat de servicii.

A cincea direcție privește biblioteca însăși ca utilizator de inteligență artificială. Aceste tehnologii sunt tot mai prezente în serviciile de bibliotecă, de la servicii pentru utilizatori și gestiunea resurselor până la digitizare și recunoașterea optică a caracterelor, însă adoptarea lor ridică provocări de maturitate tehnică, echitate regională, formare a personalului și guvernanta etică [38]. Experiența adoptării arată că, în absența unor strategii clare, inteligența artificială rămâne subutilizată și lipsită de un cadru de responsabilitate [29]. Din perspectiva profesiei, biblioteca poate

contribui, prin expertiza sa în protecția datelor și în etica informației, la o utilizare a inteligenței artificiale transparentă, de încredere și echitabilă [8]. Exercițiul propriu al acestei responsabilități conferă bibliotecii legitimitatea de a forma, la rândul ei, un public capabil să folosească inteligența artificială în mod critic.

Contextul Republicii Moldova

În Republica Moldova, această problematică capătă o relevanță imediată de politică publică, întrucât cadrul strategic național recunoaște deja alfabetizarea informațională și media drept prioritate și atribuie culturii un rol de apărare civică, fără a fi însă articulat încă la nivelul competențelor specifice pe care le impune conținutul generat de inteligența artificială.

Reperul principal este *Strategia Națională pentru Cultură și Patrimoniu 2025-2035*, aprobată de Guvern la 24 septembrie 2025 prin Hotărârea Guvernului nr. 623/2025 și elaborată de Ministerul Culturii în parteneriat cu Biroul Regional UNESCO și cu sprijinul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova [21]. Documentul răspunde angajamentelor asumate în procesul de integrare europeană și este structurat pe cinci obiective majore, între care participarea largă și incluzivă la viața culturală, prin modernizarea și digitalizarea infrastructurii culturale. Pentru tema de față, esențială este dimensiunea de educație media, întrucât Strategia prevede promovarea alfabetizării digitale pentru persoanele din mediul rural și urban, inclusiv vârstnici și grupuri vulnerabile, și stabilește o legătură între alfabetizarea media și securitatea informațională, privind cultura drept o formă de apărare civică prin care cetățenii pot recunoaște mecanismele de manipulare și narațiunile ostile.

Strategia este dublată de un plan interministerial dedicat, *Planul de acțiuni privind alfabetizarea informațională și media 2024-2026*, aprobat prin ordin comun al Ministerului Educației și Cercetării și al Ministerului Culturii [28], și urmează să fie operaționalizată printr-un *Program de implementare pentru anii 2026-2030*. Elaborarea acestui Program a fost inițiată în noiembrie 2025, cu scopul de a asigura implementarea coerentă a Strategiei aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 623/2025. La moment, Programul se află în etapa de proiect, aflată în consultare publică [27]. În august 2026, Ministerul Culturii a reconfirmat că alfabetizarea informațională și media rămâne o prioritate a noului

Executiv și că sprijinul financiar pentru astfel de inițiative va fi asigurat prin mecanisme dedicate, între care Fondul de subvenționare a mass-mediei, concursurile de finanțare a proiectelor culturale și Programul Național „Acces la cultură” [34].

În acest context, biblioteca publică ocupă un rol central în dezvoltarea competențelor informaționale și media la nivelul comunității, fiind instituția culturală cu cea mai extinsă prezență teritorială și cu capacitatea de a se adresa tuturor categoriilor de public vizate de Strategie, inclusiv populației din mediul rural, persoanelor vârstnice și grupurilor vulnerabile. Această poziție este recunoscută explicit de autorități, Ministerul Culturii atribuind bibliotecilor un rol esențial în promovarea alfabetizării informaționale, media și digitale, prin programe și activități destinate tuturor categoriilor de vârstă, de la copii la persoane vârstnice, orientate spre identificarea informațiilor credibile, înțelegerea mecanismelor de dezinformare și utilizarea responsabilă a tehnologiilor digitale [34]. Rețeaua Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” ilustrează direct această poziție pentru spațiul chișinăuian, fiind cadrul în care direcțiile strategice naționale se pot traduce în programe concrete pentru comunitate; instituția a declarat, de altfel, anul 2025 drept an al accelerării transformării digitale [5], iar oferta centrului său de formare continuă a bibliotecarilor include instruirii privind utilizarea instrumentelor de inteligență artificială în activitatea de bibliotecă [6]. Preocuparea instituției pentru consolidarea rolului bibliotecarilor în orientarea critică și responsabilă a utilizatorilor în spațiul informațional este ilustrată, între altele, prin participarea bibliotecarilor din rețeaua municipală, inclusiv din filialele suburbane, la activități de formare în domeniul educației media, un exemplu fiind atelierul axat pe verificarea informațiilor, identificarea știrilor false și recunoașterea formelor de dezinformare și manipulare [10].

Un exemplu concret ilustrează modul în care aceste direcții se transpun în practica de bibliotecă. Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” include, printre serviciile sale de educație digitală și mediatică pentru formarea culturii informației, programul *Fii informat, fii protejat!*, adresat copiilor și adolescenților, prin care aceștia își dezvoltă gândirea critică, deprinderile de verificare a surselor și comportamentul responsabil în mediul online [7]. Prin Centrul său de formare, biblioteca diseminează metodologia acestui program și competențe de utilizare a inteligenței artificiale

în serviciile de bibliotecă către personalul din bibliotecile publice și școlare care servesc copii, contribuind la extinderea capacității rețelei naționale.

Cadrul național existent tratează dezinformarea și alfabetizarea media în termeni generali. Documentele de politici și programele de educație media urmăresc dezvoltarea capacității de identificare a informațiilor credibile, înțelegerea mecanismelor de dezinformare și utilizarea responsabilă a tehnologiilor digitale, însă nu tematizează încă dimensiunea specifică a etichetării, a marcării și a interpretării critice a conținutului generat de inteligența artificială. Se conturează astfel o lacună specifică, determinată nu de absența preocupării pentru dezinformare, ci de insuficienta definire și dezvoltare a unei competențe distincte în cadrul acesteia. O asemenea delimitare este importantă,

deoarece capacitatea de a recunoaște și interpreta indiciile privind proveniența conținutului nu înlocuiește educația media, ci o extinde cu o dimensiune nouă, necesară în contextul proliferării conținutului sintetic.

Traectoria de aliniere europeană oferă direcția previzibilă de evoluție a cadrului normativ. Republica Moldova se află pe un parcurs de integrare europeană, iar Strategia națională pentru cultură și patrimoniu se fundamentează, între altele, pe acquis-ul comunitar. În acest orizont, obligațiile de transparență ale Regulamentului (UE)

2024/1689 (art. 50) [31], care impun marcarea conținutului generat de inteligența artificială și divulgarea deepfake-urilor, constituie un reper spre care legislația autohtonă urmează să se apropie. Alinierea normativă nu este însă o condiție prealabilă a competenței, ci doar cadrul ei formal. Mecanismele de etichetare și indiciile de proveniență ajung deja la utilizatorul din Republica Moldova prin conținutul care circulă pe platformele internaționale, independent de existența unei obligații legale interne, astfel încât nevoia de a le interpreta corect este actuală, nu viitoare.

Într-un asemenea context, biblioteca publică poate acționa acum, fără a aștepta transpunerea unei obligații legale. Ea poate

Cadrul național existent tratează dezinformarea și alfabetizarea media în termeni generali. Documentele de politici și programele de educație media urmăresc dezvoltarea capacității de identificare a informațiilor credibile, înțelegerea mecanismelor de dezinformare și utilizarea responsabilă a tehnologiilor digitale, însă nu tematizează încă dimensiunea specifică a etichetării, a marcării și a interpretării critice a conținutului generat de inteligența artificială.

adăuga la programele sale de cultura informației competența de a citi critic etichetele și indiciile de proveniență, respectiv de a înțelege ce garantează și ce nu garantează un semnal de proveniență, de a nu confunda absența etichetei cu autenticitatea și de a corela indicele automat cu celelalte criterii de evaluare. Această competență se ancorează firesc în mandatul de alfabetizare informațională și media deja recunoscut de stat și în rolul atribuit bibliotecilor prin cadrul strategic național. Asumând-o din timp, biblioteca publică nu doar acoperă un gol punctual, ci anticipează direcția de aliniere europeană, poziționându-se ca actor proactiv, nu ca structură care reacționează tardiv la o cerință normativă.

Amploarea nevoii este confirmată de datele empirice. Un studiu al Consiliului Europei privind gradul de alfabetizare media în Republica Moldova, realizat pe un eșantion reprezentativ național, arată că, deși 96% dintre respondenți consideră importantă distingerea falsurilor, doar 4% au participat sau cunosc pe cineva care a participat la un curs de educație media, iar 36% nu întreprind niciun pas pentru a verifica informațiile pe care le întâlnesc; totodată, 72% ar susține introducerea unui curs opțional de educație media în școli [15]. Literatura academică din Republica Moldova încadrează, la rândul ei, educația media printre competențele-cheie de pe agenda de priorități a statului, în contextul mai larg al transformării digitale [22]. Aceste date confirmă deopotrivă deficitul de competențe și deschiderea publicului față de programe de formare, pe care biblioteca publică le poate oferi.

Realizarea acestui potențial depinde de depășirea unor obstacole documentate atât în literatura de specialitate, cât și în evaluările cadrului național, între care coordonarea interinstituțională încă insuficientă, nevoia de formare specifică a bibliotecarilor, finanțarea sustenabilă și decalajul digital dintre mediul urban și cel rural. Aceste provocări nu sunt specifice Republicii Moldova, fiind constatate empiric și în alte contexte europene [6], dar în cazul unei rețele de biblioteci publice cu resurse limitate ele devin condiția critică de care depinde trecerea de la mandatul de politică la practica efectivă.

Concluzii

Inteligența artificială a inaugurat o etapă nouă a complexității informaționale, în care riscurile dezinformării sunt amplificate de viteza, verosimilitatea și scara conținutului generat algoritmic.

Analiza a arătat că mecanismele prin care inteligența artificială modifică dezinformarea, respectiv producerea de conținut sintetic, tendința modelelor de a genera informații false și medierea algoritmică opacă, erodează tocmai reperele clasice de credibilitate pe care se sprijinea evaluarea informației. Răspunsul la această provocare nu constă în abandonarea culturii informației, ci în extinderea ei, întrucât competențele emergente, de la alfabetizarea algoritmică la interpretarea critică a rezultatelor generate de inteligența artificială, devin utile doar ancorate în nucleul ei epistemic, respectiv în deprinderea de a pune întrebări, de a localiza, evalua și sintetiza informația.

Studiul a evidențiat, totodată, limitele soluțiilor pur tehnologice. Etichetarea și marcarea conținutului generat de inteligența artificială sunt necesare, dar insuficiente pentru a stabili încrederea, întrucât eticheta certifică istoricul unei resurse, nu veridicitatea ei, iar citită ca o „ștampilă de adevăr” poate produce chiar o falsă siguranță. Aici se conturează contribuția specifică a bibliotecii publice și a culturii informației, care nu constă în respingerea acestor mecanisme, ci în formarea capacității de a le interpreta corect.

Din această perspectivă, biblioteca publică se afirmă drept actor-cheie al rezilienței comunitare, prin trecerea de la asigurarea accesului la formarea discernământului, articulată pe trei funcții complementare, și anume medierea, formarea și echitatea de acces.

În Republica Moldova, acest rol nu trebuie construit de la zero, ci exercitat în interiorul unui mandat de politică deja asumat, în condițiile în care cadrul strategic național recunoaște alfabetizarea informațională și media drept prioritate și tratează cultura ca formă de apărare civică. Golul pe care articolul îl semnalează este unul punctual, în sensul că dimensiunea specifică a interpretării critice a conținutului generat de inteligența artificială nu este încă tematizată, iar biblioteca publică îl poate

Biblioteca publică se afirmă drept actor-cheie al rezilienței comunitare, prin trecerea de la asigurarea accesului la formarea discernământului, articulată pe trei funcții complementare, și anume medierea, formarea și echitatea de acces. În Republica Moldova, acest rol nu trebuie construit de la zero, ci exercitat în interiorul unui mandat de politică deja asumat, în condițiile în care cadrul strategic național recunoaște alfabetizarea informațională și media drept prioritate și tratează cultura ca formă de apărare civică.

acoperi acum, fără a aștepta o obligație legală, adăugând această competență la programele sale de cultură a informației.

Realizarea acestui potențial rămâne, însă, condiționată. Cercetarea empirică semnalează un decalaj consecvent între rolul recunoscut al bibliotecii și practica efectivă, generat de formarea insuficientă a bibliotecarilor, de resursele limitate și de coordonarea interinstituțională incipientă. Depășirea acestor obstacole presupune investiție susținută în formarea continuă a personalului, dezvoltarea de resurse pedagogice adecvate și colaborarea cu ceilalți actori ai educației media. Ca direcție ulterioară de cercetare, o investigație empirică asupra nivelului de pregătire și a practicilor bibliotecarilor din Republica Moldova ar oferi temeiul necesar pentru transformarea acestui mandat de politică într-un program coerent de reziliență informațională la nivelul comunității.

Referințe bibliografice

1. AMERICAN LIBRARY ASSOCIATION (ALA). *Presidential Committee on Information Literacy: Final Report*. Chicago: ALA, 1989. Online. ALA. Disponibil: <https://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/presidential> [accesat 2026-08-13].
2. ASSOCIATION OF COLLEGE AND RESEARCH LIBRARIES (ACRL). *Framework for Information Literacy for Higher Education*. Chicago: ALA, 2016. Online. ALA. Disponibil: <https://www.ala.org/acrl/standards/ilframework> [accesat 2026-08-13].
3. ASSOCIATION OF COLLEGE AND RESEARCH LIBRARIES (ACRL). *ACRL Framework for Information Literacy for Higher Education: 2026 Revision*. First Revision Draft. Online [2026-04-10]. ACRL. Disponibil: <https://acrl.ala.org/acrlinsider/acrl-framework-for-information-literacy-for-higher-education-draft-release/> [accesat 2026-08-13].
4. BENNETT, W. L. and KNEUER, M. Communication and democratic erosion: The rise of illiberal public spheres. *European Journal of Communication*. 2024, vol. 39, no. 2, pp. 177-196. eISSN 1460-3705. <https://doi.org/10.1177/02673231231217378>
5. BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”. *Raport de activitate 2025*. Chișinău: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2026. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/618> [accesat 2026-08-13].
6. BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”. *Oferta educațională, trimestrul I, anul 2026*. Online. Centrul de Formare Continuă pentru Bibliotecari „Campusul Competențelor”, 2026. Disponibil: <https://cneihasdeu.wordpress.com/oferta-educationala-2/> [accesat 2026-08-13].

7. BIBLIOTECA NAȚIONALĂ PENTRU COPII „ION CREANGĂ”. *Planul de activitate 2025* (aprobat prin Ordinul directorului general nr. 8 din 14 februarie 2025). Online. Chișinău: BNC „Ion Creangă”, 2025. Disponibil: https://www.bncreanga.md/x_upload/file/2025_03/Plan_de_activitate_2025_BNC_Ion_Creanga.pdf [accesat 2026-08-13].
8. BRADLEY, F. Representation of Libraries in Artificial Intelligence Regulations and Implications for Ethics and Practice. *Journal of the Australian Library and Information Association*. 2022, vol. 71, no. 3, pp. 189-200. ISSN 2475-0166. <https://doi.org/10.1080/24750158.2022.2101911>
9. CARRILLO, N.; MONTAGUT, M. and GELADO MARCOS, R. Digital Resilience to Disinformation: From Libraries to Citizens. *Media and Communication*. 2026, vol. 14, art. 11404. ISSN 2183-2439. <https://doi.org/10.17645/mac.11404>
10. 25 de bibliotecari și bibliotecare și-au îmbunătățit competențele de gândire critică pentru a face față mai bine provocărilor din domeniul media. Online [2024-09-30]. Centrul pentru jurnalism independent. Disponibil: <https://cji.md/25-de-bibliotecari-si-bibliotecare-si-au-imbunatatit-competentele-de-gandire-critica-pentru-a-face-fata-mai-bine-provocarilor-din-domeniul-media/> [accesat 2026-08-13].
11. COALITION FOR CONTENT PROVENANCE AND AUTHENTICITY (C2PA). *C2PA Specifications: Content Credentials Explainer*. Online. Version 2.4. (2026). Coalition for Content Provenance and Authenticity. Disponibil: <https://spec.c2pa.org/specifications/specifications/2.4/explainer/Explainer.html> [accesat 2026-08-13].
12. COMISIA EUROPEANĂ. *Combaterea dezinformării online: o abordare europeană*. COM(2018) 236 final, 26 aprilie 2018. Online. EUR-Lex. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:52018DC0236> [accesat 2026-08-13].
13. COMISIA EUROPEANĂ. *Codul de bune practici privind transparența conținutului generat de IA*. Online [2026-07-31]. Comisia Europeană. Disponibil: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-ai-generated-content> [accesat 2026-08-13].
14. COMISIA EUROPEANĂ. *Icoane UE pentru etichetarea conținutului generat de IA*. Online [2026-08-10]. Comisia Europeană. Disponibil: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/ro/policies/eu-icons-labelling-ai-generated-content> [accesat 2026-08-13].
15. CONSILIUL EUROPEI. *Evaluarea gradului de alfabetizare media în Republica Moldova*. Online. Strasbourg: Consiliul Europei, 2025. Disponibil: <https://rm.coe.int/brosura-a4-evaluarea-gradului-de-alfabetizare-media-in-rm-final-020925/488028306a> [accesat 2026-08-13].

16. CORAVU, R. *Evaluarea informațiilor din mediul online: nu crede și cercetează*. București: Editura Universității din București, 2021. ISBN 978-606-16-1273-4.
17. DOMBROVSKÁ, M. Information Hygiene: a Challenge and an Opportunity for Libraries and Librarians. *Canadian Journal of Information and Library Science*. 2026, vol. 49, no. 1, pp. 90-98. ISSN 1920-7239. <https://doi.org/10.5206/cjils-rcsib.v49i1.23142>
18. GOLASZEWSKI, E., KRAWETZ, N., SHERMAN, A. T., ZIEGLAR, E., MATUKUMALLI, S. K., et al. *Verifying Provenance of Digital Media: Why the C2PA Specifications Fall Short*. Online [2026-04-27]. arXiv. Disponibil: <https://arxiv.org/abs/2604.24890> [accesat 2026-08-13].
19. GRIZZLE, A.; WILSON, C.; TUAZON, R.; CHEUNG, C. K.; LAU, J. et al. *Media and Information Literate Citizens: Think Critically, Click Wisely!* Paris: UNESCO, 2021. ISBN 978-92-3-100448-3. Disponibil: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377068> [accesat 2026-08-13].
20. HOSSAIN, Z. Information literacy as the missing core of AI literacy: the evolving role of librarians. *Library Hi Tech News*. 2026, vol. ahead-of-print, pp. 1-3. eISSN 2054-1678. <https://doi.org/10.1108/LHTN-12-2025-0220>
21. Hotărârea Guvernului nr. 623/2025 cu privire la aprobarea Strategiei Naționale pentru Cultură și Patrimoniu 2025-2035. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 529-531 (2025), art. 682. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=151214&lang=ro [accesat 2026-08-13].
22. IAȚCO, Mariana. Nivelul de alfabetizare media în rândul tinerilor din Republica Moldova. In: *Modernizarea guvernării din Republica Moldova: aspecte teoretico-aplicative*, Ed. 1, 27 mai 2022, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2023, pp. 54-67. ISBN 978-9975-62-500-5. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/175345 [accesat 2026-08-13].
23. INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS AND INSTITUTIONS (IFLA). *Cum să ochești o știre falsă?* [Infografic]. Online [traducere în română 2021]. IFLA, 2017. Disponibil: <https://repository.ifla.org/rest/api/core/bitstreams/29981e73-524e-4c1f-a831-1037aaca621/content> [accesat 2026-08-13].
24. INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY ASSOCIATIONS AND INSTITUTIONS (IFLA) and UNESCO. *IFLA-UNESCO Public Library Manifesto 2022*. IFLA; UNESCO, 2022. Disponibil: <https://repository.ifla.org/handle/20.500.14598/2006> [accesat 2026-08-13].
25. KYPRIANOS, K.; KLADA, S.; KATSIRA, G.; KOULOURIS, A.; PAGANI, E. and KORGIALA, E. Fake news and information literacy: The case of the “Secret School” in an educational context.

- Journal of Librarianship and Information Science*. 2025, First published online September 29. eISSN 17416477. <https://doi.org/10.1177/09610006251369123>
26. LAU, J. *Linii directe privind cultura informației și instruirea de-a lungul întregii vieți* (traducere în limba română). Chișinău: GUNIVAS, 2010. Disponibil: <https://repository.ifla.org/handle/20.500.14598/441> [accesat 2026-08-13].
 27. MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA. *Proiectul hotărârii de guvern cu privire la aprobarea Programului de implementare, pentru anii 2026-2030, a Strategiei Naționale pentru Cultură și Patrimoniu pentru anii 2025-2035*. Online [2026-03-17]. Platforma de Participare. Disponibil: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-programului-de-implementare-pentru-anii-2026/15467> [accesat 2026-08-13].
 28. MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA. *Planul de acțiuni privind alfabetizarea informațională și media pentru anii 2024-2026* (aprobat prin ordin comun al Ministerului Educației și Cercetării și Ministerului Culturii, 17 mai 2024). Online [2024-10-28]. Ministerul Culturii. Disponibil: <https://mc.gov.md/sites/default/files/file-cloud/ord-mec-mc-701-174-2024.pdf> [accesat 2026-08-13].
 29. MOLAUDZI, A. I. and NGULUBE, P. Use of artificial intelligence innovations in public academic libraries. *IFLA Journal*. 2025, vol. 51, no. 3, pp. 660-670. eISSN 1745-2651. <https://doi.org/10.1177/03400352241301780>
 30. PENNYCOOK, G.; BEAR, A.; COLLINS, E. T. and RAND, D. G. The Implied Truth Effect: Attaching Warnings to a Subset of Fake News Headlines Increases Perceived Accuracy of Headlines Without Warnings. *Management Science*. 2020, vol. 66, no. 11, pp. 4944-4957. eISSN 1526-5501. <https://doi.org/10.1287/mnsc.2019.3478>
 31. Regulamentul (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială. *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. 2024/1689, art. 50. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401689 [accesat 2026-08-13].
 32. REPANOVICI, A. *Ghid de cultura informației*. Online. București: Editura ABR, 2012. ISBN 978-973-85962-9-0. Disponibil: <https://abr-ro.ro/ro/resurse/ghiduri-lucrari-/0/ghid-de-cultura-informatiei> [accesat 2026-08-13].
 33. RIDLEY, M. and PAWLICK-POTTS, D. Algorithmic Literacy and the Role for Libraries. *Information Technology and Libraries*. 2021, vol. 40, no. 2, pp. 1-15. ISSN 0730-9295. <https://doi.org/10.6017/ital.v40i2.12963>

34. ROBU, E. *Alfabetizarea digitală și media rămâne printre priorități și pentru noul Guvern. Ministerul Culturii mizează pe finanțări, proiecte și rețeaua de biblioteci*. Online [2026-08-10]. Mediacritica. Disponibil: <https://mediacritica.md/alfabetizarea-digitala-si-media-ramane-printre-prioritati-si-pentru-noul-guvern-ministerul-culturii-mizeaza-pe-finantari-proiecte-si-reteaua-de-biblioteci/> [accesat 2026-08-13].
35. SADASIVAN, V. S.; KUMAR, A.; BALASUBRAMANIAN, S.; WANG, W. and FEIZI, S. *Can AI-Generated Text be Reliably Detected?* Version 4. Online [2025-01-17]. arXiv. Disponibil: <https://arxiv.org/abs/2303.11156> [accesat 2026-08-13].
36. SANCHES, T.; LOPES, C. and ANTUNES, M. da L. Public Libraries Fighting Disinformation: An Analysis of Knowledge, Resources, and Actions of Portuguese Librarians. In: S. KURBANOĞLU et al. (ed.). *Information Experience and Information Literacy. ECIL 2023*. CCIS, vol. 2043. Cham: Springer, 2024, pp. 150-160. eISBN 978-3-031-52998-6. https://doi.org/10.1007/978-3-031-52998-6_13
37. VINTILĂ, D. Public Libraries – Key Actors in Fighting Misinformation in the Future Digital Society. *Culture. Society. Economy. Politics*. 2024, vol. 4, no. 1, pp. 24-31. eISSN 2810-2010. <https://doi.org/10.2478/csep-2024-0003>
38. ZHANG, P.; TANG, Z.; JIN, F.; SONG, Y. and WANG, Y. AI in public libraries: a systematic review of global literature and an analysis of local practices in China. *The Electronic Library*. 2026, vol. 44, no. 1, pp. 182-203. eISSN 1758-616X. <https://doi.org/10.1108/EL-06-2025-0239>

Notă biografică

Nelly ȚURCAN este doctor habilitat, profesor universitar la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării. Domeniile sale de cercetare includ știința informării și biblioteconomia, comunicarea științifică, știința deschisă și politicile în domeniul accesului deschis. Este autoare a numeroase studii de specialitate, membră a colegiilor redacționale ale unor reviste de profil și expert în evaluarea cercetării și a publicațiilor științifice.